

Татарстан Республикасы Азнакай районы Советы
дүртенче чакырылыш
КАРАРЫ

Азнакай шәһәре

№ 317-40

«11» декабрь 2024 ел

Татарстан Республикасы Азнакай районы Советының 2021 елның 25 июнәндәге 57-8 номерлы «Азнакай муниципаль районы территориясендә мемориаль такталар (истәлекле билгеләр) кую тәртибен раслау турында»гы карарына үзгәрешләр кертү хақында

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2002 елның 01 апреләндәге 163 номерлы «Татарстан Республикасында мемориаль такталар урнаштыру тәртибе турындагы Нигезләмәне раслау хақында»гы карарына үзгәрешләр кертелүгә бәйлә рәвештә (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 14.07.2023 № 832, 24.10.2023 №1349 карарлар редакцияседә),

Татарстан Республикасы Азнакай районы Советы карар кабул итте:

1. Татарстан Республикасы Азнакай районы Советының 2021 елның 25 июнәндәге 57-8 номерлы «Азнакай муниципаль районы территориясендә мемориаль такталар (истәлекле билгеләр) кую тәртибен раслау турында»гы (26.10.2021 №89-11 карар редакциясендә) түбәндәге үзгәрешләне кертәргә:

1.1. Карар исемәндә «(истәлекле билгеләр)» сүзләрен төшереп калдырырга.

1.2. Азнакай муниципаль районы территориясендә мемориаль такталар кую Тәртибе турындагы нигезләмәне яңа редакциядә бәян итәргә.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында түбәндәге веб-адрес буенча бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында Интернет "мәгълүмат-коммуникацион чөлтәрендә түбәндәге веб-адрес буенча» урнаштырырга: <http://aznakaevo.tatar.ru>.

3. Әлеге карарның үтәләшен тикшереп торуну законлылык, хокук тәртибе, депутат этикасы һәм жирле үзидарә мәсьәләләре буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Рәис

М.З.Шәйдуллин

Азнакай муниципаль районы территориясендә мемориаль такталарны
кую тәртибе турында Нигезләмә

1.1. Азнакай муниципаль районында мемориаль такталарны урнаштыру «Татарстан Республикасында мемориаль такталар урнаштыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында»гы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2002 елның 01 апрелдәге 163 номерлы карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.2. Мемориаль такта - монументаль сәнгатьнең бер формасы, ул тарих һәйкәле булып тормаган (сәнгать әһәмиятенә ия һәм монументаль сәнгать объектларына караган) истәлекле билгедән гыйбарәт, ул фән һәм техника, мәдәният, сәнгать һәм агарту үсешенә, гражданнарның сәламәтлеген, гомерен һәм хокукларын саклауга, Ватан алдындагы хәрби батырлыкларга һәм башка казанышларга, шәһәр яисә район, Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе тормышында әһәмиятле тарихи вакыйгалар һәм даталарга зур өлеш керткән күренекле шәхесләр истәлеген мәңгеләштерү өчен билгеләнгән.

Биналарда, корылмаларда яки биналарда урнаштырылган һәм шәхесләрне, вакыйгаларны һәм әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән даталарны мәңгеләштерү белән бәйле булмаган теләсә нинди башка мәгълүмати билгеләр (такталар) мемориаль түгел.

1.3. Мемориаль такталар биналарның, корылмаларның фасадларында, кайвакыт иң мөһим тарихи вакыйгалар булган биналар һәм истәлекле урыннар интерьерларында, күренекле шәхесләр яшәгән яки эшләгән, шулай ук күренекле гражданнар яисә тарихи вакыйгалар һәм даталар хөрмәтенә урамнар исемнәре чыккан очракларда урнаштырыла.

1.4. Бинада мемориаль такта, корылмалар юридик яисә физик затның ризалыгы белән билгеләнергә мөмкин. Бина милек хокукында, хужалык алып баруда яисә оператив идарәдә була.

1.5. Мемориаль такталарның тексты Татарстан Республикасының дәүләт телләрендә-татар һәм рус телләрендә язылырга тиеш. Республиканың башка халыклары тупланып яши торган урыннарда урнаштырыла торган мемориаль такталарга тиешле милли телдә текст өстәргә рөхсәт ителә.

1.6. Мемориаль такта урнаштыру турында карар кабул итү өчен нигез булып: шәһәр яки район, Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе тарихындагы вакыйга һәм датаның әһәмияте;

- дәүләт, ижтимагый, сәяси, хәрби, житештерү эшчәнлегендә, фәндә, техникада, әдәбиятта, сәнгатьтә, мәдәнияттә, спортта танылган казанышлар, шулай ук шәхеснең эшчәнлекнең шәһәр яисә районга, Татарстан Республикасына һәм Россия Федерациясенә файда китергән билгеле бер өлкәсенә аерым өлеше булу һәм республика халкы тарафыннан әлеге казанышларны киң танылу шарты булып тора.

1.7. Мемориаль такта гражданнар хөрмәтенә түбәндәге очтраларда куелырга мөмкин:

- эшчәнлекнең төрле тармаклары үсешенә зур өлеш керткән һәм дәүләт бүләкләре булган затлар;

- шәһәр яки район, Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе хакына героик яки башка күренекле эшләр башкарган өчен.

1.8 Вакыйганың тарихи әһәмиятен, датасын яисә казанышларын объектив бәяләү максатларында, исемен мәңгеләштерергә тәкъдим ителә торган зат казанышларын объектив бәяләү максатларында мемориаль такта вакыйга булган көннән алып биш елдан да иртәрәк һәм исеме мәңгеләштерелергә тиешле затның үлеменнән соң өч елдан да иртәрәк булмаган вакытта билгеләнергә мөмкин.

1.8 пунктының беренче абзацында күрсәтелгән срок тәмамланганчы Советлар Союзы һәм Россия Федерациясе Геройларын, Дан орденының тулы кавалерларын, шулай ук Татарстан Республикасы һәм (яисә) Россия Федерациясе алдында данлы казанышлары һәм аерым казанышлары булган, шул исәптән Россия Федерациясенең (СССР, РСФСР) һәм Татарстан Республикасының (ТАССР, ТССР) дәүләт бүләкләре белән билгеләп үтелгән батырлык күрсәتكән башка гражданның истәлеген мәңгеләштерелергә мөмкин.

1.9. Советлар Союзы һәм Россия Федерациясе Геройларына, Дан орденының тулы кавалерларына мемориаль такталар алар үлгәннән соң соңгы елларда яшәгән йортка яки пенсиягә (отставкага) чыкканчы эшләгән яки хезмәт иткән оешма бинасына куела.

1.10. Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) (алга таба - мәдәни мирас объектлары) мемориаль такталар кую мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге законнарда билгеләнгән мәдәни мирас объектларын саклап калу эшләрен башкару тәртибен үтәгән килеш гамәлгә ашырыла.

1.11. Мемориаль такталар чыдам материаллардан (гранит, бронза, бакыр, алюминий һәм башка металл һәм эретмәләрдән) гына ясалалар.

1.12. Мемориаль тактаның тексты кыска формада бирелергә һәм түбәндәге эчтәлеккә булырга тиеш:

кулланыла торган телләренң һәрберсендә 200дән артык билге (бушлыкларсыз) юк;

мемориаль такта багышланган вакыйга, дата һәм (яисә) зат (фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта) һәм (яисә) псевдонимы, төп казанышлары, казанышлары турында белешмәләр) турында мәгълүмат);

вакыйганың, датаның һәм (яисә) затның мемориаль такта урнаштырыла торган конкрет адрес белән бәйләнешен күрсәтү.

1.13. Мемориаль такта композициясенә, тексттан тыш,:

скульптур портрет сурәте һәм тематик декор элементлары;

чәчәкләр салу өчен махсус урын яисә җайланма;

яктырту элементлары;

Мемориаль такта багышланган вакыйга, дата һәм (яисә) зат турында өстәмә мәгълүмат белән QR-код.

1.14. Мемориаль такталар ясаганда фотогравировка кулланылу рәхсәт ителми.

1.15. Мемориаль тактаның төгәл зурлыгы урнаштырыла торган мәгълүмат күләменнән, сурәт һәм декоратив элементлар булудан, урнаштыру урыны күләменнән чыгып билгеләнә һәм 1 кв.метрдан артмаска тиеш.

1.16. Мемориаль тактаның сәнгати чишелеше аны урнаштыру урынының архитектура үзенчәлекләренә туры килергә тиеш.

1.17. Инициаторлар (алга таба - инициатор) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренәң җирле үзидарә органнары, милек рәвешләренә карамастан оешмалар, шулай ук кимендә 10 кешедән торган гражданның төркемнәре була ала.

1.18. Мемориаль такта кую өчен инициатор Азнакай муниципаль районының бүләкләү комиссиясенә түбәндәге документларны тапшыра:

мемориаль такта урнаштыру кирәклеген җентекләп дәлиллегән гариза (үтенечнамә) ;

рәсми документлар нигезендә тулы биографик яки тарихи белешмә;

Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенәң Г.Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институты белгечләре тарафыннан расланган тиешле телләрдә мемориаль такта тексты проекты;

күләм сурәتلәр башкарылган очракта, мемориаль тактаның төсле эскизы, мемориаль такта макеты;

мемориаль такта урнаштыруның күздә тотыла торган урыны турында белешмәләр (бинаның, корылманың, интерьерның мемориаль такта билгеләнгән урынын күрсәтеп);
хәтерә мәңгеләштерелә торган зат әлегә бинада яшәү чорын күрсәтеп, тиешле торак-эксплуатацияләү предприятиееләреннән документлар;

мемориаль такта урнаштыруга кулланучының яисә йорт (бина) милекчесенә ризалыгы;

мемориаль тактаны проектлауга, әзерләүгә һәм урнаштыруга чыгымнарның гомуми сметасы һәм аны финанслау чыганакалары турында белешмәләр;

мемориаль тактаны проектлау, әзерләү, билгеләү һәм тәэмин итү чаралары өчен түләү йөкләмәсе белән инициаторның гарантияле хаты;

жирлекнең вәкиллеке органын һәм әлегә жирлек урнашкан территориядәге муниципаль район башлыгын шәһәр, авыл жирлегендә мемориаль такта урнаштырылган очракта килештерү;

шәһәр округы вәкиллеке органын һәм шәһәр округы башлыгын килештерү;

урнаштыру методын һәм технологияләрен тасвирлап, мемориаль такта урнаштыру проекты (бина яисә корылмага күрсәтелә торган йөкләнешнең исәпләрен күрсәтеп, беркетмә элементларын сурәтләп, һәм күздә тотылган ныгытманың мөмкин булмаган сәләтен исәпләп) мәдәни мирас объектсында мемориаль такта урнаштырылганда.

1.19. Азнакай муниципаль районының бүләкләү комиссиясе (алга таба - Комиссия) үз эшчәнлеген Азнакай муниципаль районының бүләкләү комиссиясе турында Азнакай муниципаль районы башлыгы карары белән расланган Нигезләмә нигезендә алып бара. Кирәк булган очракта Комиссия үз эшенә төрле оешма һәм ведомстволарның белгечләрен җәлеп итәргә мөмкин.

1.20. Комиссия кәргән документларны бер ай эчендә тапшырылган материаллар буенча карый түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) мәшһүр шәхес истәлеген яисә истәлекле вакыйганы мемориаль такта яисә истәлекле билге кую рәвешендә мәңгеләштерүне тәкъдим итәргә;

2) күренекле шәхес истәлеген мәңгеләштерү турындагы үтенечнамәне яисә истәлекле вакыйганы мемориаль такта яисә истәлекле билге кую рәвешендә кире кагуны тәкъдим итәргә.

1.21. Комиссия тарафыннан карау йомгаклары буенча мемориаль такта кую турында йә мемориаль такта куюдан баш тарту турында Карар кабул ителә. Комиссия утырышы беркетмәсе рәсмиләштерелә һәм өч көн эчендә мемориаль такта кую турында килештерү өчен муниципаль берәмлек Башлыгына җибәрелә.

Беркетмәгә:

- беркетмә яисә комиссия утырышы беркетмәсеннән өзәтә;

- мәңгеләштерелә торган вакыйга, дата һәм (яисә) зат турында гомуми белешмәләр;

- мемориаль такта урнаштыру урыны турында мәгълүмат;

- мемориаль тактаны проектлау, әзерләү һәм урнаштыру эшләрен финанслау чыганакалары турында белешмәләр;

- мәдәни мирас объектсына мемориаль такта урнаштырылганда урнаштыру ысулы һәм технологиясе тасвирланган мемориаль такта урнаштыру проекты.

Комиссия мемориаль такта куюдан баш тарткан очракта, инициаторга бу хакта карар кабул ителгән көннән алып 15 көн эчендә хәбәр ителә.

1.22. Мемориаль такталарның күләме һәм урнаштыру урыны комиссия утырышында карала һәм килештерелә. Мемориаль такта урнаштыру биналар, корылмалар һәм инженерлык чөлтөрләре конструкцияләренә зыян китермәскә тиеш.

1.23. Мемориаль такта куюны килештерү турында Карар кабул ителгәннән соң инициатор Татарстан Республикасы Мәдәният Министрлыгына түбәндәге документларны тапшыра:

мемориаль такта урнаштыру кирәклеген җентекләп дәлиллегән гариза (үтенечнамә);

рәсми документлар нигезендә тулы биографик яки тарихи белешмә;

Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең Г.Ибраһимов исемендәге Тел, әдәбият һәм сәнгать институты белгечләре тарафыннан расланган тиешле телләрдә мемориаль такта тексты проекты;

күләм сурәتلәр башкарылган очракта, мемориаль тактаның төсле эскизы, мемориаль такта макеты;

мемориаль такта урнаштыруның күздә тотыла торган урыны турында белешмәләр (бинаның, корылманың, интерьерның мемориаль такта билгеләнгән урынын күрсәтеп);

хәтерә мәңгеләштерелә торган зат әлеге бинада яшәү чорын күрсәтеп, тиешле торак-эксплуатацияләү предприятиеләреннән документлар;

мемориаль такта урнаштыруга кулланучының яисә йорт (бина) милекчесенең ризалыгы;

мемориаль тактаны проектлауга, әзерләүгә һәм урнаштыруга чыгымнарның гомуми сметасы һәм аны финанслау чыганаclarы турында белешмәләр;

мемориаль тактаны проектлау, әзерләү, билгеләү һәм тәэмин итү чаралары өчен түләү йөкләмәсе белән инициаторның гарантияле хаты;

жирлекнең вәкиллекле органын һәм әлеге жирлек урнашкан территориядәге муниципаль район башлыгын шәһәр, авыл жирлегендә мемориаль такта урнаштырылган очракта килештерү;

шәһәр округы вәкиллекле органын һәм шәһәр округы башлыгын килештерү;

урнаштыру методын һәм технологияләрен тасвирлап, мемориаль такта урнаштыру проекты (бина яисә корылмага күрсәтелә торган йөкләнешнең исәпләрен күрсәтеп, беркетмә элементларын сурәтләп, һәм күздә тотылган ныгымның мөмкин булмаган сәләтен исәпләп) мәдәни мирас объектсында мемориаль такта урнаштырганда.

1.24. Кирәк булган очракта (бина, корылма фасадының торышы канәгатьләнерлек түгел) инициатор мемориаль тактаны ачу тантанасын уздырганчы бинаның, корылманың фасадын төзекләндерә.

1.25. Торак һәм торак булмаган йортлар биналарында (күпфатирлы торак йортлардан тыш) урнаштырылган мемориаль такталар бинаның милекчесе (кулланучы) балансына инициатор тарафыннан тапшырыла яисә аларны урнаштырган оешма балансына кабул ителә.

Күпфатирлы торак йортлар биналарында урнаштырылган мемориаль такталар муниципаль берәмлек башкарма комитеты балансына инициаторлар тарафыннан тапшырыла, аның территориясендә күрсәтелгән күпфатирлы торак йортлар урнашкан яисә аларны урнаштырган оешма балансына кабул ителә.

1.26. Муниципаль берәмлекләрнең башкарма комитетлары һәм аларның балансында мемориаль такталар булган Азнакай муниципаль районы оешмалары аларның сакланышы һәм агымдагы эчтәлеге буенча чаралар күрә.

1.27. Мемориаль такталарны исәпкә алу һәм аларның торышын контрольдә тоту иң мөһим тарихи вакыйгалар булган биналар, корылмалар һәм истәлекле урыннар урнашкан территорияләрдә күренекле шәхесләр яшәгән яисә эшләгән муниципаль берәмлекләрнең башкарма комитетлары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

1.28. Мемориаль такталарны проектлау, әзерләү һәм урнаштыру буенча чыгымнар үтенечнамә белән чыгыш ясаган як та йөртә.

1.29. мемориаль такталарның сакланышын тәэмин итү кагыйдәләрен үтәмәүдә гаепле затлар гамәлдәге законнар нигезендә жаваплы булалар.

1.30. Мемориаль тактада урнаштырылган зыян китергән затлар аны элеккеге хәлендә торгызырга, ә инде булмаганда - гамәлдәге законнар нигезендә зыянны капларга тиеш.